

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **I., a.s.**, K.B., zastúpeného advokátkou JUDr. Z., O.B. proti **žalovanému v 1/ rade: Ing. M.**, P.B., zastúpeného J., opatrovníčkou, pracovníčkou Krajského súdu v Bratislave, **žalovanému v 2/ rade: L.M.F.**, S.B., zastúpeného advokátom JUDr. B., Z.B., **o zaplatenie 1 399 300,-- Sk s prísl. a 1 128 036,-- Sk s prísl.**, o odvolaní žalovaného 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 11. decembra 2003, č.k. 27 Cb 219/93-91 takto

r o z h o d o l:

Napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 11. decembra 2003, č.k. 27 Cb 219/93-91 sa v napadnutej časti vo výroku, ktorým uložil žalovanému v 2/ rade zaplatiť žalobcovi 1 128 036,-- Sk istiny, poplatok z omeškania vo výške 483 453,30,-- Sk a trovy konania vo výške 93 546,-- Sk **z r u š u j e** a v rozsahu zrušenia sa vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e:

Krajský súd v Bratislave napadnutým rozsudkom uložil žalovanému v 1/ rade povinnosť zaplatiť žalobcovi 1 399 300,-- Sk istiny s poplatkom z omeškania vo výške 425 327,20,-- Sk a trovy konania vo výške 106 318,-- Sk. Žalovanému v 2/ rade uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 1 128 036,-- Sk istiny, poplatok z omeškania 483 453,30,-- Sk a trovy konania vo výške 93 546,-- Sk.

Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že na základe objednávky zo dňa 2. apríla 1991 uzavrel žalobca so žalovaným v 1/ rade hospodársku zmluvu dňa 2. apríla 1991, na základe ktorej dodal žalovanému 200 000 ks audiokaziet v hodnote 1 064 000,-- Kčs. Žalobca fakturoval žalovanému v 1/ rade za dodaný tovar sumu 1 399 300,-- Kčs, v cene boli zahrnuté aj náklady žalobcu spojené s dodávkou tovaru. Žalovaný v 1/ rade žalobcovi faktúry neuhradil ani na jeho výzvy.

Na základe objednávky žalovaného v 2/ rade z 28. februára 1991 došlo k uzavretiu hospodárskej zmluvy dňa 1. marca 1991, na základe ktorej poskytol žalobca plnenie v podobe dodávky 144 ks farebných televízorov značky THOMSON. Zmluva obsahovala súčasne dohodu o cene a spôsobe platby do 14 dní odo dňa prevzatia tovaru. Cenu poskytnutého plnenia spolu s nákladmi spojenými so zaobstarávaním a dodávkou tovaru účtoval žalobca žalovanému v 2/ rade piatimi faktúrami v celkovej výške 1 740 919,-- Kčs. Z fakturovanej sumy bola žalovaným v 2/ rade doposiaľ uhradená iba čiastka 408 500,-- Sk. Žalovaný v 2/ rade aj napriek výzve žalobcu zvyšnú časť fakturovanej sumy nezaplatil.

Žalovaní v 1/ a 2/ rade reagovali na výzvu žalobcu spoločným listom z 5. júna 1992, v ktorom žalobcovi oznamujú, že pohľadávky zo strany žalobcu uznávajú ako oprávnené, avšak v súčasnosti nie sú schopní ich zaplatiť. Súd mal za preukázané, že medzi účastníkmi došlo k platne uzavretej hospodárskej zmluve podľa § 165 zák. č. 104/90 Zb.

Žalobca splnil svoj záväzok splnením dodávky podľa § 168 Hospodárskeho zákonníka, čím mu vzniklo právo fakturovať podľa § 376 Hospodárskeho zákonníka.

Povinnosť žalovaných zaplatiť faktúru je daná ust. § 375a ods. 4 Hospodárskeho zákonníka.

Nakoľko žalovaní napriek tomu, že svoj záväzok voči žalobcovi písomne uznali listom zo dňa 5.9.1992, pohľadávku nezaplatili, v dôsledku čoho ich súd na jej zaplatenie zaviazal.

O trovách konania súd rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku v zákonnej lehote podala odvolanie žalovaná v 2/ rade. Navrhla zrušiť rozsudok súdu prvého stupňa a vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Poukázala na tú skutočnosť, že rozsudok súdu prvého stupňa bol vydaný na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu. Má za to, že prvostupňový súd porušil ustanovenia § 120, 125 a 132 O.s.p. Vo veci súd nevykonal žiadne dokazovanie, meritórne prednesy účastníkov boli na jednom pojednávaní za obdobie 11 rokov trvania sporu. Nebola splnená základná podmienka konania, a to výsluch žalovaného v 1/ rade, ktorému bol ustanovený opatrovník na základe rozhodnutia súdu, pričom zákonné podmienky na jeho ustanovenie neboli splnené. Ak sa však procesne spôsobilý účastník nemôže zúčastniť na pojednávaní z dôvodu, že jeho pobyt nie je známy, súd mohol prijať aj iné opatrenie, napr. prerušiť pojednávanie (§ 109 ods. 2 písm. a/, c/ O.s.p.). Okolnosť neznámeho pobytu musí byť hodnoverne preukázaná. Postup súdu v otázke opatrovníka je procesne natoľko vadný, že môže byť dôvodom nielen riadneho opravného prostriedku, ale aj mimoriadneho opravného prostriedku. Rozhodnutie o ustanovení opatrovníka sa doručuje účastníkom konania. Súd rozhoduje uznesením, pričom proti tomuto uzneseniu sa možno odvolať. Uznesenie o ustanovení opatrovníka žalovanému v 1/ rade žalovanému v 2/ rade nebolo doručené.

Žalovaný v 1/ rade sa zdržuje v B., býva v B. – P., žalovaný v 2/ rade sa s ním osobne stretol, sám mu povedal, že býva v P., že podniká, dokonca sa prihlásil do konkurzu na funkciu riaditeľa S. a táto skutočnosť bola uverejnená aj v periodickej tlači. Žalovaného v 1/ rade osobne stretla aj svedkyňa, ktorej čestné prehlásenie prikladá odvolaciemu súdu. Má vedomosť o tom, že voči žalovanému v 1/ rade sa viedlo trestné stíhanie, ktoré inicioval pravdepodobne jeden z jeho veriteľov.

Žalovaný v 1/ rade zneužil osobu - žalovaného v 2/ rade, zneužil dokumenty, ktoré boli blanco podpísané, odcudzil pečiatku žalovaného v 2/ rade, toto všetko sa dialo bez jeho vedomia, pričom žalovaný v 2/ rade nebol v žiadnom obchodnom vzťahu so žalobcom, ani o takomto obchode nevedel, pretože žalovaný v 1/ rade to robil bez vedomia žalovaného v 2/ rade, za chrbtom žalovaného v 2/ rade. Konanie žalovaného v 2/ rade v žiadnom prípade nemožno označiť za slobodné a vážne. Žalovaný v 2/ rade ponúkol súdu dostatočné dôkazy na podporu tvrdení, pričom ani jeden dokument, ktorý súd považoval za relevantný a ktorý zásadne bol spochybnený, nebol notársky overený. Nikdy takýto dokument vedome žalovaným v 2/ rade nebol podpísaný a ani nebol opatrený pečiatkou firmy F.. Žalovaný v 2/ rade je presvedčený, že adresu pobytu na zabezpečenie účasti žalovaného v 1/ rade na pojednávaní bolo možné zistiť, v tomto mal byť nápomocný žalobca.

Rozsudok súdu prvého stupňa považuje žalovaný v 2/ rade za zmätočný aj pre nedostatok a nepresvedčivosť dôkazov. Preto je tu dôvod v zmysle ust. § 221 ods. 1 písm. a/, b/, c/ O.s.p. napadnuté rozhodnutie zrušiť. Žalobca sa k odvolaniu žalovaného v 2/ rade nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) prejednal odvolanie žalobcu podľa § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Predmetom odvolacieho konania je nárok žalobcu na zaplatenie sumy 1 128 036,-- Sk a poplatok z omeškania vo výške 483 453,30,-- Sk vo vzťahu k žalovanému v 2/ rade.

Žalobca svoj návrh odôvodnil tým, že uzavrel so žalovaným v 2/ rade - firmou F. dňa 1.3.1991 zmluvu o dodávke 114 ks farebných televízorov značky THOMSON v hodnote 1 167 840,-- Kčs. Žalobca fakturoval žalovanému v 2/ rade za dodaný tovar kúpnu cenu 1 167 840,-- Kčs, ako aj náklady, ktoré mu v súvislosti s dodávkou tovaru vznikli v sume 572 879,20,-- Kčs faktúrami č. 1/91, 2/91, 3/91, 10/91 a 11/91. Faktúry boli splatné ku dňu 8.4.1991, resp. k 30.5.1991. Doposiaľ bola uhradená iba faktúra č. 10/91 a z faktúry 1/91 bolo uhradených 408 500,-- Kčs. Žalovaný v 2/ rade reagoval na výzvu žalobcu listom zo dňa 5.6.1992 spolu so žalovaným v 1/ rade.

Odvolací súd je toho názoru, že s poukazom na ust. § 763 Obchodného zákonníka na daný vzťah je potrebné aplikovať ustanovenia Hospodárskeho zákonníka.

Podľa ust. § 165 Hospodárskeho zákonníka č. 109/64 Zb. v znení zmien a doplnkov, zmluvou o dodávke výrobkov sa dodávateľ zaväzuje dodať dohodnuté výrobky v dojednanom čase; odberateľ sa zaväzuje dohodnutým spôsobom spolupôsobiť, výrobky odobrať a zaplatiť. Zmluva o dodávke výrobkov musí obsahovať také údaje o predmete a čase plnenia, aby dodávka výrobkov mohla sa na jej podklade uskutočniť, prípadne aby ďalšie spresnenie potrebné na uskutočnenie dodávky mohlo sa podľa ustanovenia zmluvy alebo vykonávacích predpisov vykonať spravidla už len jednostranným príkazom odberateľa (odvolávkou).

V zmluve o dodávke výrobkov je potrebné vymedziť predmet plnenia, a to po stránke kvalitatívnej a kvantitatívnej. Pokiaľ sa cena tvorí dohodou, vznikne zmluva o dodávke výrobkov len vtedy, ak dôjde k dohode o výške ceny alebo spôsobe, akým cena bude určená.

Dodávka je splnená odovzdaním dohodnutých výrobkov odberateľovi, prípadne ich odovzdaním prvému verejnému dopravcovi v tuzemsku alebo pošte na prepravu do miesta určenia; vykonávacie predpisy môžu stanoviť alebo organizácia dohodnúť odchýlnu úpravu (§ 168 ods. 1 Hospodárskeho zákonníka).

Podkladom pre platenie dodávok je spravidla faktúra, vyplýva to z ust. § 375 Hospodárskeho zákonníka.

Právo fakturovať vzniká dňom splnenia - čiastočného splnenia - dodávky. O splnení nemožno hovoriť pri bezzmluvných dodávkach. Z toho dôvodu tu nevznikne právo fakturovať.

Ak organizácia prijala plnenie alebo inak získala majetkový prospech, ktoré jej nepatria, musí ich bez meškania vydať organizácii, na úkor ktorej boli získané; pritom je povinná sa spravovať jej pokynmi (§ 123 ods. 1 Hospodárskeho zákonníka).

Podľa § 123 ods. 3 Hospodárskeho zákonníka, ak nie je možné alebo účelné vydať to, čo bolo neoprávnene získané alebo vec toho istého druhu, organizácia je povinná nahradiť cenu podľa času získania. V takom prípade platí, že k získanému plneniu, pokiaľ záležalo na veciach, prešlo vlastnícke právo alebo právo hospodárenia dňom, keď sa získalo na organizáciu, ktorá plnenie prijala.

Ak je organizácia v omeškaní s platením faktúry (alebo dokladu ju nahrádzajúceho) alebo so splnením vykonateľného arbitrážneho rozhodnutia znejúceho na peňažné plnenie, je poplatok z omeškania 0,05% z dlžnej sumy za každý deň omeškania (§ 378 ods. 1 Hospodárskeho zákonníka).

Podľa § 378a Hospodárskeho zákonníka, ak je organizácia v omeškaní s platením peňažného záväzku, môže oprávnená organizácia v prípadoch, na ktoré sa nevzťahujú ust. § 378 ods. 1 a 2 požadovať zaplatenie úroku z omeškania vo výške 5% ročne, pokiaľ nie je v právnych predpisoch ustanovené niečo iné. Ust. § 378 ods. 4 platí obdobne.

Podľa § 132 ods. 1 Hospodárskeho zákonníka ak povinná organizácia čo do dôvodu a rozsahu uzná písomne svoj záväzok, hoci aj premlčaný, predpokladá sa, že v rozsahu uznania záväzok v čase uznania trvá.

Ak sa uznala len časť záväzku, nastávajú uvedené účinky len pre túto časť (§ 132 ods. 3 Hospodárskeho zákonníka).

Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že súd mal za preukázané, že medzi účastníkmi došlo k platne uzavretej hospodárskej zmluve, že žalobca splnil svoj záväzok a že povinnosť žalovaných zaplatiť faktúru je dané ust. § 375a ods. 4 Hospodárskeho zákonníka.

Podľa ust. § 120 ods. 1 O.s.p. účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.

Súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania (§ 122 ods. 1 O.s.p.).

Za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd (§ 125 O.s.p.).

Podľa § 129 ods. 1 O.s.p. dôkaz listinou sa vykoná tak, že predseda senátu alebo samosudca na pojednávaní listinu alebo jej časť prečíta alebo oznámi jej obsah; to neplatí, ak súd vo veci nenariaďuje pojednávanie.

Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníka (§ 132 O.s.p.).

Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvého stupňa riadne nevykonal dôkaz listinami, zo zápisníc z jednotlivých pojednávaní nevyplýva, že by dôkazy listinami boli vykonané v zmysle zákona. Súd prvého stupňa riadne nevykonal dôkazy listinami založenými v spise, vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp.zn. 27Cb 219/93, nevykonal ani riadne dôkazy založené v pripojenom spise, vedenom na Obvodnom súde Bratislava II pod sp. zn. Cb 953/94. Bez riadneho vykonania dôkazov nie je možné vyhodnotiť konkrétne dôkazy jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti robiť skutkové závery a vo veci rozhodnúť. Týmto bolo porušené právo účastníkov konania na spravodlivý proces. Súd prvého stupňa

v napadnutom rozsudku ani neuviedol, z ktorých konkrétnych dôkazov vychádzal, keď dospel k záveru o dôvodnosti žaloby, z ktorého dôkazu vychádzal keď uzavrel, že žalobca riadne splnil dodávku žalovanej v 2/ rade, že žalovaná v 2/ rade prijala plnenie od žalobcu, neuviedol, či uveril, resp. neuveril dôkazom predložených žalovaným 2/ na č.l. 68 - 69 (vyhlásenie E., J. a Ing. J.), ktoré dôkazy považoval za relevantné pre svoj záver o opodstatnenosti žaloby vo vzťahu k žalovanej v 2/ rade. Z odôvodnenia rozhodnutia nevyplýva, ako súd dospel k záveru o dôvodnosti nároku žalobcu na náklady, ktoré mu vznikli v súvislosti s dodávkou tovaru v sume 572 879,20,-- Sk, tento nárok žalobcu súd právne neposúdil. Taktiež súd v odôvodnení rozhodnutia neuviedol, z akých dôkazov vychádzal, keď považoval oprávnený nárok žalobcu vo vzťahu k žalovanému v 2/ rade na poplatok z omeškania vo výške 483 453,30,-- Sk a taktiež tento nárok na poplatok z omeškania právne neposúdil. V tejto časti je teda rozsudok súdu prvého stupňa nepreskúmateľný.

Keďže súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, nevykonal riadne navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, doteraz zistený skutkový stav neobstojí a jeho rozhodnutie je predčasné, Najvyšší súd Slovenskej republiky s poukazom na ust. § 221 ods. 1 písm. f/, h/ O.s.p. zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti vo vzťahu k žalovanému v 2/ rade a v súlade s ust. § 221 ods. 2 O.s.p. vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V novom konaní bude povinnosťou súdu v naznačenom smere vykonať riadne navrhnuté dôkazy, tieto vyhodnotiť a zaoberať sa, či medzi žalovaným v 1/ rade a žalovaným v 2/ rade bola uzavretá písomná zmluva podľa § 360a Hospodárskeho zákonníka, či medzi žalovanými existovalo konzorcium, t.j. združenie osôb na vykonanie jedného alebo viacerých prípadov, dokedy existovalo konzorcium medzi žalovanými, aká bola dohoda o konaní v mene konzorcia, čo má význam pre posúdenie vykonaných právnych úkonov a zaviazaní voči tretím osobám (§ 106 Zb. Hospodárskeho zákonníka). V prípade, že neexistovala zmluva podľa § 360a Hospodárskeho zákonníka, bude povinnosťou súdu zistiť, či medzi žalobcom a žalovaným v 2/ rade existovala platná hospodárska zmluva na dodávku výrobkov, či žalobca dodal výrobky žalovanému v 2/ rade, či došlo k splneniu záväzku zo strany žalobcu vo vzťahu k žalovanému v 2/ rade. Taktiež bude potrebné posúdiť dôvodnosť a výšku nákladov, ktoré žalobca tvrdí, že mu vznikli v súvislosti s dodávkou výrobkov a posúdiť nárok žalobcu

na poplatok z omeškania. Taktiež zistiť, či došlo k platnému uznaniu záväzku s poukazom na ust. § 132 Hospodárskeho zákonníka.

V novom konaní rozhodne súd tiež o náhrade trov konania.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 23. júna 2009

JUDr. Anna Marková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: M.